

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пош. Конто пошт. шлям. 143322. Адреса для телеграм: «Діло», Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописи не звертається.</p>	<p>ПРЕДПЛАТА: — місяць 450 зол. — 3 місяці 1200 зол. — 6 місяців 2200 зол. — рік 4000 зол. В Америці і Канаді: Голландія, Бельгія, до Франції, Італії 750 зол., Німеччині 750 зол., Швейцарії 300 зол., Австрії 750 зол., Болгарії 750 зол., Англії 750 зол. — Замовляти адресу і зол.</p>	<p>В СПРАВІ ОГЛОШЕННЯ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.</p>
---	---	---

Засідання сойму в п'ятницю.

Перед засіданням сойму 10. груд. — Уряд внесе два нові пресові декрети. — Затвердження підвишки урядових платень. — П. П. С. арештує своє становище до уряду?

Варшава, 7. грудня 1926.

В п'ятницю 10. груд. відбудеться засідання сойму. Між соймом і урядом ведуться переговори щодо порядку соймових праць. Марш. сойму Ратай обговорював справу бюджетової провізії на перший квартал 1927 р. з віцепр. Бартелем і з прем. Пілсудським.

Вчора ходили чутки, що засідання сойму, заповіджене на п'ятницю, буде відложено. Кінець тим поголоскам покляло запрошення, розіслане до послів на п'ятницю й обіймаюче денний порядок того засідання. На порядку нарад є м. ин. внесення правничої комісії в справі анулювання пресового декрету з 4. листопада. Кажуть, що уряд внесе гелер до сойму два інші пресові декрети, про які у нас уже була мова. Про речинище внесення тих двох декретів ще нічого не відомо. На вчорашньому засіданні Ради міністрів ухвалено бюджетову прові-

зцію на перше чвертьріччя 1927 р. у висоті 499,300,000 зол., при чому в провізії передбачено 10 проц. місячної підвишки для урядовців. На покриття цієї підвишки мають піти впливи з масткового податку. Кажуть, що уряд виступить з внесенням на підвишку публичних даних на 10 проц. Це була б вже друга підвишка в часі півроку, бо не слід забувати, що щойно в липні підвищено податки на 10 проц.

Увагу політичних кругів звернула авдієнція пос. Діаманда у през. Мосціцького. Ще цікавіші коментарі, які подала у зв'язку з тою авдієнцією урядова преса. З тих коментарів виходить, що на авдієнції обговорювано можливість співпраці ППС. з урядом і з буржуазними партіями. З поступовання керівників ППС. виходило би, що вони не від того, аби зревідувати своє становище до уряду.

Женевські наради.

Женева, 7. грудня 1926.

Дня 7. грудня Рада Ліги Націй займалася справою введення пропорційної системи при виборах непостійних членів Ради Ліги Націй. Шильоа, Чемберлен, Бріан бенеш спротивилися введенню пропорційної системи. Справу відложено.

На конференції вел. держав, які брали участь у ренській пакті, Штресман заявив, що німецький уряд домагається скасування військової контролі тому, що Німеччина ви-

повнила свої зобов'язання в справі роззброєння.

Вчора дальше йшли окремі розмови над справою заступлення міжсоюзної контрольною комісією інвестиційною комісією Ліги Націй. Зачувати, що розмови ці довели до узгодження поглядів. При цьому рішили не вносити до регуляміну і виконавчих принципів інвестиційної комісії ніяких змін. Це не перешкаджає здійсненню Бріанової обіцянки про більш гуманітарне примінування інвестицій.

Димісія югославянського уряду.

Протест проти італійсько-альбанського пакту.

Білгород, 7. грудня 1926.

Міністр закордонних справ Нінчич подався до димісії. Димісію цю пояснюють як протест проти італійсько-альбанського пакту. Міністр Нінчич заявив представникові «Време»: Треба конче звернути увагу Європи на значіння італійсько-альбанського пакту. Тому теж подаюся до димісії. — Вся югославянська преса вважає заключення італійсько-альбанського пакту поза плечима Югославії нельовальністю італії й Альбанії. Також закордон. преса вважає цей пакт вступанням італії в балканські справи, що може зіпсувати взаємини між СХС і Італією.

Після уступлення мін. Нінчича прем'єр Узунович зголосив димісію цілого кабінету. Скупщина, що мала зібратися 7. грудня на щоразову сесію, відложила засідання до часу утворення нового кабінету.

Вістка про димісію мін. закорд. справ Нінчича викликала в дипломатичних женевських колах занепокоєння.

Зброєння Франції над кордоном Італії.

Париж, 7. грудня 1926.

Нинішні часописи стверджують, що над французько-італійським кордоном збираються численні транспортні військових відділів із муніцією, танками і гарматами в цілях охорони кордонів перед есентуальним нападом фашистів. Урядові кола Франції занепокоєні наслідком змови Масія — Гарібальді, що загрожує французькій Рів'єрі. Преп'єкт Нінчич відав населення до спокон на випадок можливих поважних подій.

Позір, Лещетарі!

Загальні Збори відбудуться дит 16. груд. о 5 год. пополудня в доніші Захаровки, вул. Руська 3.

Шарші сходина лещетарів у п'ятницю 10. груд. о 7 год. вечером в доніші Захаровки, Руська 3.

Канц. Маркс конферує з Чічеріном.

Берлін, 7. грудня 1926.

Вчора канцлер д-р Маркс у присутності державного підсекретаря Біндера прийняв на довгий конференції Чічеріна і більшовицького амбасадора в Берліні Крестинського.

Поклади камінної соли на Покутті.

Коломия, 7. грудня 1926.

Фірма «Стендер Ойл Компані» переводить верчення у пошукуванні нафти в Лючі біля Коломиї. Під час тих верчень натраплено на поклад камінної соли, grubий 30 метрів, а довгий більше як 2 км. Поклад цей (що перевищує величину копальню камінної соли у Величці) є між свіжо виверченими нафтовими шибми згаданої фірми. Можливо, що поклад цей займає більший простір. По обчисленням фахівців відкрита поклади містить около 300 міль. тон соли, вартости понад 30 мільярдів зол.

Ограблення пошти.

Новий Саяч, 7. грудня 1926.

Невласні люди вломилися до поштового уряду в Мущині, розбили залізну касу і забрали всієї готівки 9,500 зол., призначену на виплату урядовцям і емеритам в Мущині.

З судової салі.

Дняна розправа.

Львів, 8. грудня 1926.

Вчора, дня 7. грудня ц. р. відбулася в окружнім карнім суді у Львові при вул. Баторія шквара розправа проти Коцюби і тов. за провину з § 285 і дальших (приналежність до тайних товариств). Всіх обвинувачених є п'ять, з них ставили на розправі тільки один, щодо якого виявилось до того значніше, що р. ц. ц. З огляду на те, що чотирьом обвинуваченим не доставлено акту обвинувачення, як також з огляду на несправність свідка, комісаря поліції, на якого суд був призначений наложити кару й загрозили примусовим доставленням, розправу відложено на день 11. січня 1927. Оборонцем у цьому діяному процесі виступає д-р Михайло Волошин.

Біржа.

Гроші.

Тенденція зхита, легко злискова. Оборот середній. Долляри американські 9:00—9:05:30, долляри канадські 8:55:50—8:56:00, чеські франки 0:26:25—0:26:30, лат. 0:04:25—0:04:30, франки французькі 0:27:00—0:27:50, франки швейцарські 1:72—1:75, фунти штерлінги 43:20—43:60.

Золото: 20 австр. корон 36:20—36:60, 20 фр. франків 33:60—33:80, 20 нім. марок 42:20—42:60, 10 рублів 46:2—46:60.

Срібло: австр. коронка 0:61—0:63, 5 австр. корон 3:30—3:40, австр. фальер 1:65—1:70, рубель рос. 2:65—2:70, копійки за рубель 1:33—1:35.

Крок вперед?

Львів, 8. грудня 1926.

Справа самоврядування на українських землях під Польщею загаль, а в Галичині зокрема, нахочиться в повному занепад і розвал. Вже перестарілі на теперішню хвилю цифри говорять про те, що в трьох полуднево-східних воєводствах (львівській, станіславській і тернопільській) розв'язано громадських рад 2,584 (на всіх 4,184) міських рад — 74 (на всіх 124), а повітових рад — 42 (на всіх 54). Є ще цифри офіційні (Генерального Самоврядного Виділу у Львові) і — як уже зазначено — перестарілі. До того ж годиться мати на приміті, що в польських повітах львівського воєводства, штучно присланих до української національної території для створення польської «більшости» у львівському воєводстві, громадські ради, перевибрані в 1919 р. на основі розпорядку Польської Ліквідаційної Комісії в Кракові, вповні виконують свій обов'язок діяння. Таким чином число 1,600 громад, в яких урядують виборні громадські ради, слід зменшити на яких 500 громад згаданих польських повітів. Отже лишилось би яких 1,100 громад з громадськими радами, хоч наскрізь неправильними і незаконними. Одне й те, що цифру, як знаємо з практики, слід уважати як фактичну, бо в дійсності ані в одній галицькій громаді не урядують виборні ради. Те саме в повному об'ємі торкається міських і повітових рад, іншими словами: в самоврядній діяльній панує в Галичині повна анархія і своєвілля, систематичне нищення громадського майна й обтяжування громад все новими податками на удержання т.з. правительствених комісарів, писарів й інших урядовців, часто ворогів і шкідників громади. Не кращі відносини запанували теж на північно-українських землях під Польщею.

Цей анармальний, хаотичний розв'язний стан самоврядування польська влада не лише толерувала, але й його всіма силами й засобами консервувала, підтримувала і поглиблювала. Особливо цей стан завдяки піддержці уряду поглиблювала діяльні законодавча і виконавча влада на українських землях, репрезентована організаціями народними. Головним тоаком такої поведінки було успішне намагання за яку ціну не допустити до голосу в публичних установах українського населення.

З подиву гідною послідовністю піддержували цей стан польські соймові партії, особливо «народні», заслонюючись потребою ухвалення одностайного самоврядного закону для всієї сучасної Польщі, а одночасно ані одного закону не зробили вони в тому напрямку, який би давав можливість українцям, анімуючи протидію даної місцевості на шляху до її самоврядування.

Red. czas. «Dilo» Pr. 552/26. W imieniu Kreszypolopolit Polakiej! Sad okregowy w Lwowie, orzekl na wniosek Prokuratury przy tymże Sadzie, ze treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie «Dilo» Nr. 269 (10945) z dnia 3. grudnia 1926 r. pod tytułem: «Widnoky» nastep od słów: «... do końca...» zawiera zażalenie...» z § 65 az (art. karac), że zatem zażalenie przez Prokuraturę dnia 7. grudnia 1926 r. i w tym dniu wykonana kassa...» jest nieprawidłowa i zarządził zmniejszenie całego nakładu wydruku w ilości 493 nk. zakaz

dalszego rozpowszechniania pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnego redaktora tego czasopiisma, by ożasczenie umieszczonego bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonalnie tego nakazu podlega za sobą następnego przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1902 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i. j. zażalenie na przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów, 2. grudnia 1926.

Red. czas. «Dilo» we Lwowie, Pr. 554/26 w imieniu Kreszypolopolit Polakiej! Sad

okregowy karuy we Lwowie, orzekl na wniosek Prokuratury przy tymże Sadzie, ze treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie «Dilo» Nr. 269 (10945) z dnia 3. grudnia 1926 r. pod tytułem: «...» zawiera zażalenie...» z § 65 az (art. karac), że zatem zażalenie przez Prokuraturę dnia 7. grudnia 1926 r. i w tym dniu wykonana kassa...» jest nieprawidłowa i zarządził zmniejszenie całego nakładu wydruku w ilości 493 nk. zakaz

...pisma drukowanego. Zarządził się nakaz odpowiedzialnego redaktora tego czasopiisma, by ożasczenie umieszczonego bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonalnie tego nakazu podlega za sobą następnego przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. grudnia 1902 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i. j. zarządził na przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów, dnia 4. grudnia 1926.

Замовити: Вулиця Чортківська, 10. Київ. Підприємство "Рінок" ч. 10

Аж після травневого перевороту польські партії, від найправіших до найлівоших, заключили компроміс у справі самоврядування, якого висловом є ухвалення адміністративною комісією союму компромісових законодавчих проєктів про самоврядування в сільських громадах, повітах і містах. Польські партії, як і у всіх інших справах, надали представництво, і як народів, що живуть під її владою, змадаючи до штучного упривілейованого меншинства польської меншини, розсіяної на українських і білоруських землях. Компромісові білоруські проєкти базуються на принципах: рівності, тайності, безпосередності і пропорційності), отже мають демократичний характер. В угоду польським реакційним партіям піданою лік виборців та з огляду на „національну меншину“ зважено права громадських рад, у залежності від громадської адміністрації від державної влади.

Та якнебудь маються справи, є це без сумніву крок вперед на шляху санації забатненої господарки громад, повітів і міст. Правда, тут з'являється ще питання, чи ці, вже ухвалені адміністративні комісії самоврядних законопроєктів, вийдуть поза її межі? Чи не будуть вони лебединою піснею скомпромітованого союму? Бо відношення уряду до всякої ініціативи союму є холодне і двозначне, як не негативне. „Санаційний“ уряд зовсім не прихильний до заходів польських партій, а міністри внутрішніх справ (перше Млодзінський, а тепер Складковський) не лише не виявляють зацікавлення працями адміністративної комісії, але й від часу до часу пускають вістки про переведення в поодинокі провінції учасної Польщі громадських виборів на основі старих, парткулярних виборчих ординацій. Відношення уряду до компромісових самоврядних проєктів є на всякий спосіб дуже загадочне. В його всевидних руках лежать тепер всі засоби не допустити до ухвалення самоврядних законів через закриття сесії союму.

Важко сьогодні з усею певністю твердити, чи самоврядно-компромісові проєкти стануть обов'язковими законами, а тимсамим важко твердити, чи і коли на їх основі відбудуться нові громадські вибори. Здається нам, що продовжувати теперішній балаган в самовряд-

ній діяльності не в його населення, але для заінтересованих його консерваторів для найкращого розуму промоваторів можливо скорим переведенням громадських, комунальних і повітових виборів — тим більше, що вони будуть також пробою сил і показником впливів поодиноких партій перед соймовими виборами.

В створених умовах усієї несподіванки є можливі. Та ми мусимо дивитися на справу так, як би її розвиток ішов нормальним шляхом розвитку, як би на весну мали відбутися громадські, комунальні і повітові вибори. Виходячи з такої ситуації, мусимо вже нині розпочати підготовчу акцію в тому напрямку, мусимо звернути увагу на наші організаційні недомогання, мусимо надробити наші занедбаня. Особливо слабкою є наша організація по містах, які є осередками культурного, економічного і політичного впливу. Ясно, що найбільшча організаційна кампанія повинна в першу чергу обійняти ці міста.

Над цим мусять поважно застановитися наші політичні партії, а в першу чергу Українське Нац.-Дем. Об'єднання. В нинішніх часах фізіономія міст в значній мірі рішає про вигляд країни, а всякі виборчі акти є висловом організаційної здатності і сили політичних партій.

Закордонна політика РСР.

З дипломатичної поїздки Чічеріна.

Чічерін виїхав в дипломатичну поїздку до Європи. Тим разом поминав Польщу і спинився відразу в Німеччині. Першим його ділом у Берліні було влаштування пресої конференції в радянській амбасаді. На конференції виступив він до європейських журналістів політично-дипломатичне експозе. Свою промову почав від критичної оцінки статті льондонського публіциста, Авгурса, що появилася на сторінках впливового політичного журналу „Форнайтлі Рівю“ за грудень, а в якій Август розглядає справу творення одношліного фронту всіх європейських держав проти РСР. До того одношліного фронту мабуть увійти і Польща. А головною умовиною його утворення малобути німецько-польське порозуміння. Чічерін назвав цей проєкт найбільшою небезпечкою для мирного укладу політичних відносин в Європі.

На чолі пропонованого блоку держав стояли Англія, а найважливішу роллю в ній грали Франція та Німеччина. І тому Чічерін сильно підкреслив устійнену приязнь між РСР і Німеччиною та заявив, що РСР на неї повні рахус.

Опираючися на ту приязнь, Чічерінові вдалося дотепер з успіхом поборювати протирадянську політику оточення, доказом чого є — на його думку — та обставина, що малі держави на західних границях РСР схильні заключити з Радянським Союзом гарантійний пакт.

Погляд Чічеріна на радянсько-польські відносини в дослівному переданні урядової польської телеграфічної агенції звучить так: Тяжче укладаються відносини РСР до Польщі. Коли перед двома літами польський міністр закорд. справ Скінський був на конференції Польщі з прибалтійськими державами у Гельсінгфорсі, то заявив у славетному інтерв'ю, що метою конференції є створення муру проти т. зв. „східного варварства“, то значить проти нас. В часі могої мимолітної поїздки у Варшаві міг я думати, що польський уряд по нехав уже думку творення балтійського блоку під гегемонією Польщі, але дальші переговори з Польщею переконали мене в чомусь цілком іншому. В тій чи іншій формі, чи то в заостерішому, чи в пливкомому виді, старається польський уряд у всякому випадку вести нестримно переговори з тими державами в той спосіб, щоб вислід їх міг стати колективним пактом східної Європи, то значить, щоб Польща могла стати протектором балтійських держав. Це є тепер тою пропастю, що нас ділить від Польщі. Програма наших противників знаходить свій вислід у статті Авгурса. Не означує вона нічого іншого як використання тих власних суперечностей. Програма Авгурса є тим небезпечнішою, що власне того роду ідеї виявляються і без того в західній європейській пресі.

Мушу підкреслити, що наша політика у відношенні до Польщі є наскрізь мирною і що ми не маємо ніякого іншого побажання як тільки удержання цілковитого миру і добрих сусідських відносин з Польщею. Стаття Авгурса виявляє, які впливи урухомлено, щоб відокремити нашу політику від німецької. Німецький уряд і німецька публічна опінія протиставляється таким впливам без сумніву з цілою рішучістю.

Відтак поставився Чічерін дуже критично до всяких рад, яких удають РСР в тому напрямі, щоб він вступив до Ліги Націй. Більшовицький „наркомвнешдел“ викликає їх і зазначає, що приналежність до єврейського союзу цілковито не аменшує небезпеки для держави, а до того накладає на неї велику залежність від інших держав. Під кінець свого експозе зазначив Чічерін, що в основі закордонної політики РСР є також у великій мірі елементи економічної натурі. На його думку Німеччина займає серед європейських держав перше місце щодо господарського розвитку. І тому радянським дипломатам так дуже залежить на приязні з Німеччиною.

З повищого експозе бачимо, що Чічерін не дуже вірить у стабілізацію відносин в Європі. В неї не вірить він остільки, що на заході пригрозюють, правда покищо лише дипломатичними засобами, ягусь величезну кампанію проти більшовиків і їх державного твору на європейському Сході. Згідно з планами Англії найважливішу роллю в тій кампанії відігравала Польща, бо роллю зацінного та ударного авангарду. І тому Польщі присвятив Чічерін найбільше уваги. З одної сторони підкреслив він „невяничу“ і „всєдітну“ більшовицько-німецьку приязнь, так дуже нежилу для Польщі, а з другої сторони наскрізь миролюбиві та сердечні настрої і побажання більшовиків супроти Польщі, що мали між іншим виявлятися в підготовлюваних гарантійних пактах прибалтійських держав зі РСР про неагресію. Тонка і хитра та дипломатична мова Чічеріна. На всякий випадок у ній він ствердив, що все таки між Польщею і РСР існує пропасть, не зважаючи на миролюбиві настрої більшовиків. А все те наслідком намічених і підготовлюваних більшовиками а паралізованих Польщею гарантійних пактів.

РСР прагне мира, бо він потрібний не лише для успішної реалізації „соціалізму“ в себе, але ще більше необхідний і для шлей Комінтерну, що теж хоче мирною дорогою підготувати соціальною революцію й у ворогів і в приятелів Радянського Союзу. Та про те більшовицький керівник закордонної політики згадувати не сміє і не може. Його обов'язком є в найкращому випадку — ствердити, що Комін-

в. Д-р ІОСИФ СЛІПНИЙ,
ректор Дух. Семінарії.

Церква -- творча сила народу.

(Докінчення.)

III.

Католицька Церква, її духовенство може отже мати на державно-громадянське життя тільки благотворний вплив, і тому наш народ при організуванні свого життя, при творенні своєї державности не може і не сміє легковажити собі такого союзника, якщо щиро і поважно пригадується над своїм підвигненням. Щасливий народ, якого паном є Бог (Пс. 143, 15). Католицька Церква одинока може виховати український суспільности, український державні свідданих священиків, повинних посвятити борбів, соціальних урядовців, невідкупних захисників, перенятих патріотичним духом, до чого, яких і в найтяжчих і найпачішніх покусах піддержити і вчинити їх жива віра з Бога. Вони шити їх жива віра і славою нашої чести, честю наших наш народ збудувати і на нього державу.

Католицизм — як всюди нас — ставить собі все за як і в нас, привести кожний хаос до порядку, з розбитих атомів створити величаву будівлю і передати з неї найшліпше і найтрипше для вічності. Тому і нашому народові допоможе він віднайти і воскресити всі творчі сили, двигунів і стош-

ного розвитку і викреше в нього животворну силу. Він змінить давній клич утвердження себе і збереження своїх національних прав до життя. Пригадаймо собі як завдаток в цій надії всі культурні цінности, які стояли в нас релігії, в письменстві, співі, музиці, мистецтві, законодавстві, техніці; скільки творчих сил і краси добула вона з душі нашого народу; глянью духом на всі наші прегарні затишні церкви і ніжні ікони, щоб відкинути і мимовільну думку боротьби і розбрату з вірою. І колиб ми, нині розчавлені і безпомічні, хотіли ігнорувати цю культурну силу католицької релігії, треба би нас назвати хіба очайдухами. Але з радістю можемо заявити відразу, що такого стихійного змагання, крім поодиноких голосів, в нашій народі не було і нема.

Та натемиць як протест гнету наші зі всіх сторін кинено гасло зукраїнізування нашої Церкви. І можна його і добре і але розуміти. Вселенська Церква має порушити всі і найтончі струни душі народу і використати всі його засоби, умови життя, мову, характер, щоб сповнити своє завдання. Її срарія має мати все на оці добро нації, вічне і дочасне, а змагати всіми силами до його розвитку. І як що тільки Вселенська Церква має можливість у народі чинити своє призначення, вона рождює вже тим самим найблаготворнішу, патріотичну прислугу. Навзв'явшись, вона має так зукраїнізувати себе, як автокефальна заажною

від державного уряду, а її срарія — не признаючи над собою Апостольського Престола — має вислугуватися партіям і їх правительством, тоді така церква відірвана від матернього пня нидіє і засихає. Замість стояти на сторожі Божого закону, вести вірних до життя вічного і нормувати туземне, її саму ведуть і поганяють в ярмі. Вона затрачує з часом Божий характер, стає іграшкою і мячем у руках сильних цього світа, а тим самим не може виповнити заповіді, даного їй Христом та відповіді його намірам. Тому то така автокефальна Церква не представляла ніколи поважної сили, була тільки тягарем для народу і в часі народної неволі нераз вислугувалася і вислугується ворожим живлям. Вона не двигнула ще жадного народу, не двигне і нашого, бо її саму треба двигати.

Домагаючися голосу для Вселенської Церкви в національній державній житті, її примату, то шим іще далеко до претенсії теократії і пересадного клерикалізму. Бо Христос не дав ні політичного кодексу, ні не означив форми правління, а навіть коли єпископ або папа править у державі, то не на основі патрістичного св. Духом кодексу, але людських законів.

Коли після цих теоретичних міркувань кинемо оком на католицьку Церкву в нашій народі, на діяльність нашого духовенства на Галицькій Землі, то з признанням треба ствердити, що в цій страшній повосинній лихолітті, не зважаючи на найвеспіячливіші умо-

вини, слідні позитивні успіхи: масові місії очищують і оновлюють душу народу, а організовані кооперативи підносять його з матеріальної, економічної нужди і зuboжіння. Є надія, що ця праця піде далі швидко вперед. Спільна тяжка доля зеднає і стіснить наше духовенство ще більше з народом, зупряже до спільної праці, до братньої помочі, до будови, до творчості:

„Gemeinsame Hilfe in gemeinsamer Not
Hat Reiche und Staaten gegründet;
Der Mensch ist ein einsamer nur im Tod,
Doch Leben und Streben verbündet“.

В цій інставаційній роботі повинен нам все присвічувати багатовіковий досвід католицької Церкви. Вона бачила вже неодноразово і неодноразово кінць держав і народів, установ і форм правління і всіх їх пережила і неодноразово пережила в суспільно-державній і народній житті пережнє. Ніяка моральна духовна сила всіх віків і всіх народів не може навіть у приближенні мрятися з цим найсильнішим обов'язком людської історії і культури! Тому сильна держава, могутній народ тоді, коли їх оживотворює католицька релігія, і то в тій мірі вони кріпшають, чим сильніше бе в них її живчик. Бо з Вселенської Церкви переходять на кожний народ, на кожну державу її прикмети необхідної могутності, гранітної непохитності і неустрашимості в прикшах, гнучкості в умовах і Божій вічності.